

Приморске Новине

ЛИСТ ССРН ОПШТИНЕ БУДВА

ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО

ГОДИНА VI • БРОЈ 101. • 10. МАРТ 1977.

ЦИЈЕНА 2 ДИНАРА

Прекрз завичајног Чакора

ПРИПРЕМА СЕ МОНОГРАФИЈА ПРВЕ БОКЕЉСКЕ БРИГАДЕ

На проширеном састанку Одбора секције Прве бокелске народно-ослободилачке ударне бригаде, одржаном у Београду 28. фебруара, било је, поред осталог, ријечи о раду на припреми монографије ове бригаде. Др Душан Живковић, који је као предстваник ове Секције присуствовао састанку међуопштинског одбора, одржаном у Котору, информисао је присутне о корацима који су већ предузети у циљу реализације ове идеје. Послије разраде основне концепције монографије, међуопштински одбор је закључио да се формира и посебна група од по три представника из херцеговске, которске, тиватске и будванске општине, који ће се, уз пуно ангажовање свих бораца Бригаде, старати да се приступи прикупљању грађе и обезбиједе одговарајућа средства за издавање монографије. Међуопштински одбор докио је и конкретан план којим је предвиђено да се одмах приступи послу и ангажују аутори, како би монографија могла да се изда за тридесетогодишњицу формирања бригаде — 1979. године.

Иако у Београду данас живи велики број бораца Бригаде од којих се, оправдано, с обзиром на функције у Бригади и могућности, очекује и највећи број прилога и материјала, књигу је могуће написати једино уз активно учешће и свих бораца који живе на територији Бокве и Будве, као и на територији барске и уљинске комуне и уз коришћење одговарајућих историјских докумената (дневника, фотографија и др.) који се налазе код појединаца или у завичајним музејима и архивима.

Задатак је свакако, доста обиман и ако мислимо да га остваримо не трпи никакво одлагање.

Прва бокелска бригада, од свог формирања па до коначног ослобођења земље, одиграла је веома значајну улогу. Уништавајући у оштрим окршајима окупаторске и квислиншке снаге, приликом ослобођења многих мјеста и градова Црне Горе и Санџака и развијајући братство и јединство наших народа и народности, нарочито за вријеме боравка на Косову, она је дала значајан допринос општој борби против фашизма. На том кратком али славном путу, дали су своје животе за слободу и многи синови будванске комуне, чија су дјела и имена, у догађајима везаним за Бокелску бригаду таква да заслужују да нађу право мјесто и у монографији Бригаде.

Зато је оправдано очекивати да ће се и Савез бораца и остале друштвено-политичке организације будванске општине ангажовати и пружити потребну помоћ у остваривању овог задатка. То је дуг не само према онима којих више нема међу нама, већ, истовремено, према младим генерацијама које ће на свијетским примјерима храбрости и пожртвовања из наше прошлости увијек налазити надахнуће за своју садашњост и своју будућност.

Јово Мизалевић

У Петровцу ће се градити одмаралиште за инвалиде

Петровац су крајем фебруара посјетили чланови Савезног комитета за инвалидска и борачка питања на челу с предсједником Комитета Маром Радић. Њих је у Лучицама код Петровца примио Бошко Перацић, управник Одмаралишта ратних војних инвалида, гдје су се задржали читаво поподне у разговору с друштвено-политичким функционерима будванске општине о дислокацији одмаралишта ратних војних инвалида из Лучица у Петровац. Архитекта Младен Гаковић је гостима демонстрирао макету пројекта новог одмаралишта за ратне војне инвалиде Југославије уз детаљна објашњења о његовој локацији, капацитетима, функционалности и другим карактеристикама.

Нови објекат имаће 5.500 квадратних метара затвореног простора и 183 врло конфорна лежаја на нивоу високе „Б“ категорије. Гостима ће обезбијеђивати, на првом мјесту, рекреативну превентиву; која ће се састојати, поред активности у отвореном простору — купање, сунчање и друге активности — у самом објекту, под надзором љекара и другог медицинског особља, активности у базену, хидротерапију, вјежбе у фи скалтурној сали и др.

Поред ресторана и друштвених просторија објекат по сједује салу за састанке и предавања, кафану за спољне госте у нивоу пристаништа, све то везано за старе приобалне петровачке куће, чиме је обезбијеђен пун комфор. Уз објекат је простор за управу и сервисе хотела, као и гаражни простор. Наравно, објекат ће бити опремљен и клима-уређајима, што ће о-

могућавати удобан боравак, гостију током читаве године. Иначе, пројекат је радио Биро за урбанизам и пројектовање — Будва.

— Пројекат будућег љечилишта ратних војних инвалида у Петровцу рађен је на

Реализацијом пројекта новог љечилишта у Петровцу ослобађа се један изузетно лијепо урбанистички простор у коме се ствара могућност „Монтенегротуристу“ за изградњу још 1000 нових хотелских лежаја. Иначе, за хо-

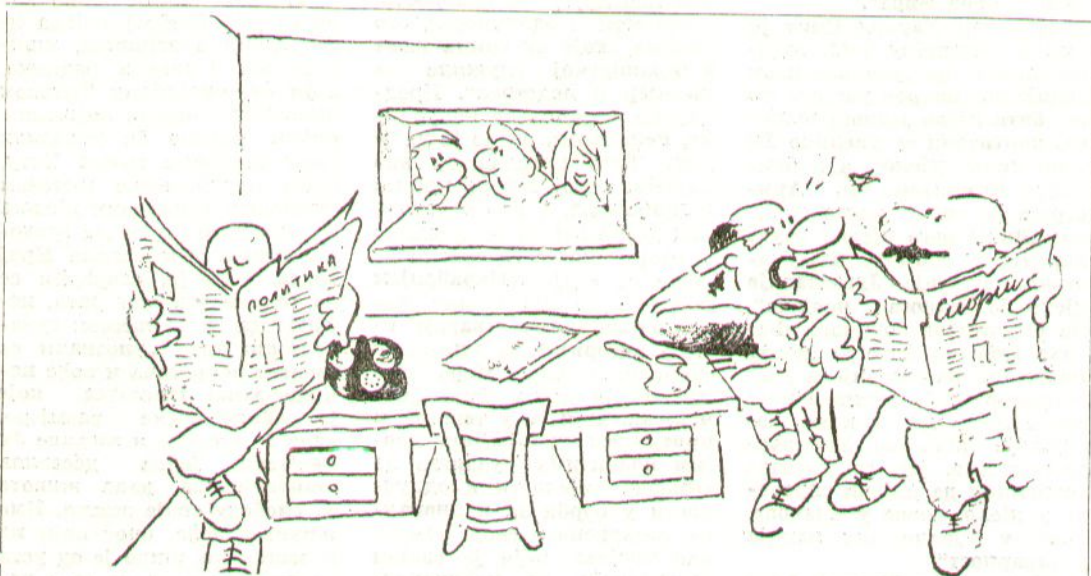
Са састанка у Петровцу

базу програма анкетног конкурса који је поставио врло прецизне урбанистичке услове — рекао нам је архитекта Младен Гаковић, који је, истовремено, и један од аутора пројекта. — Могу вам рећи да смо имали врло тежак задатак, с обзиром да је локација тешка стрм терен, а, осим тога, требало је у старе приобалне куће на најбољи могући начин уклопити један овакав објекат. Но, мислим да смо задатак успјешно обавили.

Другарица Мара Радић је у име Савезног комитета за инвалидска и борачка питања захвалила на разумијевању које у будванској општини за ову радну организацију влада и изразила лично задовољство како локацијом објекта, тако и његовим пројектним рјешењем. Она је, такође, изјавила да ће, уколико се сагласи ХТП „Монтенегротурист“ око правичне накнаде за стари објекат у Лучицама, у што не треба сумњати, и уколико општински фактори буду у могућности да учествују у трошковима уређења комуналија, Савезни комитет наћи начина да се одмаралиште почне градити најесен.

телски комплекс у Лучицама пројектантска документација већ је спремна, јер је прије четири године, за то био расписан југословенски конкурс. Реализацијом овог пројекта Петровац би у правом смислу био завршен као урбанистичка цјелина.

В. С.

— Ове странке су постале немогуће! Скоро да човек у току радног времена не може ни миру да попије кафу прочита новине, испуни споретску прогнозу... Карик.: М. Пејић

УЗ ЈУБИЛЕЈ ДРУГА ТИТА

ХЕРОЈ СЛОБОДАРСТВА И СЛОБОДЕ

О бјашњавајући разлоге свог дубоког дивљења према маршалу Титу, његов ратни друг Фицрој Маклин, шеф Британске војне мисије при Врховном штабу НОВ и ПОЈ, је изјавио: „Ако је ко дијете овог стољећа, нашег немирног и узаврелог XX вијека, онда је то Јосип Броз Тито... данас широм свијета познат као југословенски маршал Тито“. И даље: „Човјеку се Тито може свиђати или не — многим се не свиђа. Човјеку се може свиђати XX вијек или не — многим се не свиђа. Али, они иду заједно — човјек и стољеће. Први је добрим дијелом симболичан израз другог. А то је охрабрујуће, јер је Тито устаник, а устаник у овим данима великих и ситних блокова и монополитистичких система управљања представља здрави феномен“. „Име маршала Тита“ — ријечи су совјетског књижевника Иље Еренбурга — „обишло је пет континентата. Кад се сврши рат, Југославија ће на мировну конференцију доћи не као коморција, већ као извијач. Она је извојевала и ново чашно мјесто у послеријатној Европи“. Знатно прије Еренбурга и многих других, половином новембра 1941. године, када истина о нашој борби и о другој Титу још није била продрана ван наше земље, Климент Ворошилов је изјавио да ће „ускоро доћи вријеме када ће се сви поробљени словенски народи дићи под партизанску заставу као што су то учинили југословенски народи“. Један други совјетски државник, Анастас Микojан, није заборавио да напомене да се у годинама првањског рата у редовима Црвене армије борили и неколико десетина хиљада југословенских добровољаца — интернационалиста и да је „друг Тито, заједно са првеноармејцима, учествовао у разбијању Колчакове армије у Сибиру“. Изјављујући увјерење да је период погоршања односа, као посљедица Стаљинове политичке диктате, „остао далеко за нама“, совјетски премијер Никита Сергејевич Хрушчов је рекао, осврћући се на године рата: „Цио совјетски народ за вријеме тих тешких година пратио је са великим саосјећањем херојску борбу своје југословенске браће на челу с комунистима, и од свег срца поздрављао храбре борбене подвиге Народно-ослободилачке војске Југо-

ПРИМЈЕР БОРБЕ И ПОЖРТВОВАЊА, ВЕЛИКИ ГРАДИТЕЉ САРАДЊЕ МЕЂУ НАРОДИМА, КОЈИ ЈЕ ЧИТАВ СВОЈ ЖИВОТ ПОСВЕТИО ТРИЈУМФУ СЛОБОДЕ И ДОСТОЈАНСТВА: ТИТО — ИМЕ КОЈЕ ЈЕ ДЈЕЛОВАЛО КАО ЗАПОВИЈЕСТ

славије под руководством маршала Тита“. У септембру 1962. године генерални секретар ЦК СКПЈ Леонид Брежњев је рекао: „Совјетски људи добро памте да је истога дана када је фашистичка Њемачка напала Совјетски Савез Централни комитет Комунистичке партије Југославије позвао југословенски народ да на борбу Совјетског Савеза против хитлеровских освајача гледа као на властиту борбу, као на борбу против заједничког непријатеља“.

Чехословачки политичар Владимир Клементис, који је настрадао као жртва култа личности, изјавио је у марту 1946. године да „у очима чехословачког народа Титово име значи симбол нове Југославије“, а председник Владе НР Пољске Болеслав Бјерут рекао је те исте године да је „маршал Тито, херој и руководилац народа Југославије, био и нама примјер борбе и пожртвовања... Од нас смо учили како се устаје с оружјем у руци против непријатеља народа, а наши партизани полазили су у бој са Титовим именом на уснама као и ваши“. У изјави Танјугу на Бледу 2. јула 1947. године Георги Димитров је, између осталог, подвукао: „Највеће и најважније што се постигло у Југославији је сте братство и јединство Срба, Хрвата, Словенаца, Македонаца и Црногораца“, додајући да „за ово велико дјело има огромну историјску заслугу наш пријатељ и друг маршал Тито и Комунистичка партија Југославије“. Едвард Гјерек изјавио је да је наш народ „исписао херојске странице историје“ и да су борци народноослободилачког рата Југославије, под Титовим руководством, „прославили име своје земље широм свијета“.

Публициста Стојан Прбичевић написао је у „Слободној ријечи“ да је Тито „успоставио прву слободну владу Хитлеровој европској тврђави“, а други наш земљак, познати виолиниста Златко Балоковић назвао је друга Тита „дивним јунаком и великим државником“, док је за Ивана Мештровића он

„без сваке сумње највећи човјек кога су у читавој својој историји имали југословенски народи“. Као грађанин свијета и најмаркантнија личност данашњице, Тито је, према ријечима Ернеста Че Геваре, „човјек с којим се већ послје неколико првих реченица лако и једноставно успоставља директан и срдан контакт“.

Рандолф Черчил, који се извјесно вријеме у току рата кретао са Врховним штабом НОВ и ПОЈ, написао је да је оно што су Тито и партизани учинили требало да послужи „као примјер свим окупираним земљама у Европи“, а његов отац Винстон Черчил изјавио је у јануару 1945. године да је „најозбиљнији подржавалац маршала Тита у иностранству“ и да је „још прије годину дана упознао свијет са херојством његових герилаца“. Виђаја Лакшми Пандит нашла је у Титу „великог градитеља сарадње и мира међу народима“, а Елеонора Рузвелт „исказује свјетског државника чији ће напори да се очува мир остати записани у историји“. Генерални секретар Организације Уједињених нација Тритве Ли нагласио је да се „председник Тито одликовао отпором према агресији и спољној доминацији у току рата и мира што ће заувјек остати у историји као примјер ивспирисане храбрости и независности“.

Пратећи херојску борбу наших народа и дивећи се њиховој храбрости и одлучности, фелдмаршал Александер је истакао да „Југославија, заиста може бити поносна на своје синове, који су под Титовим руководством задржали и десетковали непријатељску снагу од 15 до 20 дивизија које су могле бити употребљене против нас или против осталих савезника на неком другом фронту“, а фелдмаршал Монтемери изразио је дивљење оном „што је маршал Тито урадио и оном што Југославија сада жели, а то је дуги период мира“.

Новинар Хауард Смит је још у септембру 1943. године написао да „уколико неки социјални покрет уопште може бити дјело једнога човјека, партизани су увелико Титово лично дјело“, а публициста Хамилтон Ф. Армстронг је рекао нешто слично: „Више него иједна друга партија у свијету, Комунистичка партија Југославије дјело је једнога човјека“. За египатског новинара Фараха Губрана Тито је „посланик мира нашег вијека“, инспиратор идеје активне кооперације, човјек који заслужује дивљење Уједињених нација, јер се показао „спремним да ријечи спроведе у дјело, снове у планове, Повељу Уједињених нација у стварност“.

Књижевник Хауард Фаст осјетио је у Титовом имену „романтичан и тајанствен призив“ — оно је уливало

огромну снагу борцима и поробљенима. „Тито је“ — наставио је он — „избацила на површину неодољива жеља југословенских народа за миром, немирна историја која је у прошлости била пуна борби... Једно вријеме смо мислили да је он легенда, а данас је његово име исписано златним словима на страницима демократске борбе против варварства... Титова земља, Југославија, не смије бити никад заборављена. Једном, не тако давно, она је била једино острво борбе у Хитлеровој Европи. Данас, то је попрште које се европске силе данашњице сукобљавају са силама јучерашњице“. Кони Зилијакус, књижевник и политичар, рекао је да је Тито — „зналац језика радничке класе централне Европе од Балкана до Балтика — био, такође, преддужење за улогу која му је припала“. Изјављујући да је увијек у новинама „свакога дана најприје пратио вијести о томе шта је било с партизанима маршала Тита“, познати амерички књижевник Артур Милер додао је да са сигурношћу може да каже „да су југословенски експерименти у погледу самоуправљања изванредно важни за цио свијет“. Жан Касу је, такође међу првима, поздрављао „чин Југославије — чин неподвргавања“, мушки одважни чин малог народа „који је својом борбом и социјалном револуцијом узео своју судбину у своје руке“.

„Када бих био Југословен“ — рекао је француски политичар Ги Моле — „могао бих бити само уз Тита“, да он „гласа за њега“, а Пјер — Мандес Франс је изјавио да је Тито заслужио најдубље поштовање свих, „на, чак, и оних који не дијеле његово политичко гледиште, највише због његове чврстости и привржености властим идеалима“. Поздрављајући Тита у име бораца француског Покрета отпора, Кристијан Пино му је захвалио као другу на храбрости, упорности и одлучности, особинама „које су свима нама у Француској служиле за примјер и подетрек“. Председник Француске Републике, Рене Коти, рекао је да је друг Тито прослављен као највећи херој отпора против непријатеља, а као ослободилац домовине он је сјединио у својој личности признање „које се одаје најхрабријем борцу“ и да има одлике „које државницима стварају име у историји“. Италијански политичар Алдо Моро поздрављао је друга Тита „као човјека, који се у тешким и критичним догађајима својим подвизима уздигао до симбола смјелости и одлучности у борби за националну независност своје земље, као човјека, који је својом активношћу на међународном плану доказао да умије да усклади снагу ставова с мудрим смислом за ствар-

ност и који се, у свом државничком раду, неуморно залагао и залаже да осигура Југославији бољу и срећнију будућност“.

Лал Бахадур Шастри, председник Владе Индије, истакао је да се Индијци диве „храбром југословенском народу, који је под динамичним вођством маршала Тита постигао значајне успјехе у вријеме рата и у вријеме мира“, а Ахмед Шукрири назвао је Председника Републике Југославије „херојем слободарства и слободе, симболом независног мишљења, независне мисли и слободног расуђивања“, док је за Хабиба Бургибу Тито „борац који је читав свој живот посветио тријумфу слободе и достојанства“. Према изјави Цома Кенијате, у његовој земљи народ се диви Титовој „неуморној борби да чврсти братство и јединство народа Југославије“. Кенет Каунда, председник Замбије, назвао је друга Тита „рођеним хуманистом и човјеком који воли људе“. „У Вама је“ — ријечи су које је председник Судана Цафар ел Нимејри упутио Титу — „оличена чврста одлучност Вашиг народа да се сачува мир који је нада и нашег народа, као и свих народа свијета“, док председник Либије Гадафи сматра нашег Председника једним од највећих вођа политике позитивне неутралности и једним од „великих савременика који има значајну улогу у политици мира и јединства народа“.

„Мексико поштује“ — цитирамо Адолфа Лопеза Матеоса — „борце, храбре, мудре и видове људе. Стога Тито ужива поштовање у Мексику, он је драг Мексиканцима. Он сједињује у себи оне дивне врлине које су посједовали ноћи у борби за независност Мексика — видоветност његових утемељивача Хидалга и Морелоса, храброст једног Запате, мудрост и одлучност Франциска Мадере и Вентусиана Каранзе.“ Паз Естензор, председник Републике Боливије, рекао је да је „судбина Југославије постала дио судбине свијета“ и да је „народ који се борио нашао у Титу стратега своје будућности, гарант својих интереса и израз своје судбине“.

И, тако, могли бисмо навести још безброј изјава истакнутих државника, књижевника и јавних радника, који су, омађијани Титовом личношћу, бирали најљепше ријечи којима би изразили своје дивљење према Титу, своје одушевљење његовом личношћу и његовим дјелом. Завршићемо ријечима градоначелника Антверпена Крајбекса, који је, осврћући се на године митног рата, истакао да су се његови сународници тада „упознали са именом покретача и вође неувјероватног јунаштва, које је добило епске размјере, када је хиљаде и хиљаде Југословена, једна десетина становништва, дала животе за слободу своје земље. Име њиховог вође, оног који их је надахнуо, ишло је од уста до уста, изговарало се с поштовањем и љубављу, име које је дјеловало као заповијест: ТИТО“.

До нових мостова

Предратни посланик Марко Вујачић, који је пришао ослободилачком покрету 1941. године, изабран је у Јајцу за потпредседника АВНОЈ-а. Било му је драго ради толиког повјерења које му је ukazано, али му је нешто „сметало“ у току самог засијања: зашто у радно предсједништво није изабрано више млађих делегата.

— Што изабраше оволико нас старих у радно предсједништво? — упита Тито.

— Е, друже Марко, како се прелази преко ријека?

— Преко мостова, зна се!

— Е, док не изградимо нове, од жељеза и бетона, прелазимо преко старих.

ДЕЛЕГАТСКА ТРИБИНА

УПРАВА ПОЛАЖЕ РАЧУНЕ

БУЏЕТ ДАТ НА ЈАВНУ ДИСКУСИЈУ

У току марта одржаће се заједничка и посебне сједнице сва три вијећа Скупштине општине Будва. Пред предлога одлуке о буџету општине Будва за 1977. годину и договора о оствари вању средстава и политике финансирања општинских и заједничких друштвених потреба у општини, чији су нацрти били ових дана предмет јавне расправе на зборовима радних људи и грађана, на дневном реду ће се наћи више значајних докумената, чија садржина изискује посебну пажњу свих делегација и делегата.

Ту су, у првом реду, предлози основних поставки друштвено-економског развоја општине Будва за 1977. годину и програма рада Скупштине општине Будва за период јануар — децембар 1977. године. Предлогом програма рада обухваћена су само основна и суштинска питања друштвено-економског и друштвено-политичког система, с тим што би га требало усагласити с програмима рада скупштина самоуправних интересних заједница, и то посебно по оним питањима о којима заједнички одлучују ове скупштине и надлежна вијећа Скупштине општине, програмом је предвиђено доношење двадесет три одлуке, од којих би основни органи управе требало да припреме петнаест, а остале самоуправне структуре преосталих осам. Планирано је да се на сједницама скупштина вијећа разматрају и осамдесет осам разноврсних извјештаја, анализа, информација или предлога мјера, а ставља се у задатак органима управе да израде око педесетак ових докумената.

Свакако ће овакав предлог Извршног одбора, уз допуну коју буду предложиле делегације из мјесних заједница и удруженог рада, постати солидна основа за синхронизован рад, чиме ће се омогућити и делегацијама да програмирају свој рад и предвиде по којим ће одлукама и материјалима консултовати делегатску базу о њиховој садржини.

У центру пажње делегација и делегата наћи ће се извјештаји о раду општинских органа управе у протеклом периоду, па ће се, упоредо с расподјелом буџетских средстава, утврђивати да ли су ови органи остварили одговорну и сложу улогу која им је повјерена.

Ови су извјештаји, осим рјетких изузетака, без креативних предлога и сугестија, па би с таквом праксом у будућем раду требало престати. Наиме, из године у годину понављају се исте ствари: цитирају законске надлежности и приказују на зиви одлука које се у тим органима припремају. Најчешће изостају оне битне ствари: како се одлуке спроводе и да ли је с њиховом примјеном остварена одговарајућа улога због које су и усвојене, треба ли одлуке мијењати и због чега, које нове прописе треба донијети и које задатке треба обавити да би органи остварили повјерену улогу. Такви извјештаји не могу бити искључиво осврт на протекли рад, јер су средства за то већ добијена и утрошена. Такви извјештаји треба да прерасту у прецизиране програме рада, са освртом на пропусте у протеклом периоду. Само ће се тако органи управе моћи подвести под одговарајућу контролу самоуправних структура и наградити за оно што треба да одговорно, стручно и ефикасно ураде.

Органи управе и друге одговарајуће службе постале су значајан потрошач буџетских средстава, јер је њихов бројни састав у последње вријеме нагло порастао. Томе се у наредном периоду мора посветити већа пажња, а посебно када се упоређују бројни стање са стањем апарата у сусједним и сличним комунама по броју становника и површини територије.

Без радника унутрашњих послова, стручних служби осам самоуправних интересних заједница и стручних служби пет мјесних заједница, на платном списку у општинском рачуноводству, што функционера што радника, налази се преко стотинак радника, не рачунајући у овај број десетак непопуњених мјеста! Делегати ће дати коначну ријеч

о томе да ли је оволики број радника испунио повјерене задатке и обавио одговорну друштвену улогу. Међутим, има ту једна ствар која мора да свакога забрињавати: то је квалификациона структура радника у овим органима и службама, јер је она поражавајућа. Сваки четврти радник је с ниском, а сваки трећи са средњом спремом. Када се има у виду да има и десетак квалификованих и висококвалификованих радника, произлази да радника с високом и вишом спремом има мање од једне трећине у укупном саставу. Не би ни то било толико забрињавајуће да се у том броју не налазе и четрнаест општинских функционера с високом стручном спремом. У прилог горњег мишљења да наведемо само један податак: у основним органима управе нема ни једног дипломираног правника, а у Извршном одбору Скупштине општине један, и то од прије неколико мјесеци. Са оваквом квалификационом структуром тешко је очекивати, осим у рјетким изузетима, да грађани остваре своја права, испуне дужности и заштите своје оправдане интересе на одговарајући начин.

Поред извјештаја о раду општинских органа управе разматраће се предлог одлуке о оснивању Фонда за изградњу, одржавање и коришћење склоништа и информације о раду општинске самоуправне интересне заједнице за запошљавање и о успјеху ученика у средњим школама на крају првог полугодишња школске 1976/77. године.

Извршни одбор Скупштинских општине предложио је и измјену и допуну Одлуке о одржавању чистоће, као и предлог Одлуке о грађевинском земљишту, којом одређене терене у Чучуцима и Голубовцима треба прогласити градским грађевинским земљиштем.

Д. Јововић

ИЗ ОСНОВНЕ ШКОЛЕ „С. М. ЉУБИША“

Полугодишњи успјех ученика

Информација о успјеху ученика на крају првог полугодишња била је предмет разматрања Савјета основне школе „Стјепан Митров Љубиша“. Ову школу је у извјештајном периоду похађало 676 ученика, распоређених у 23 одјељења разредне и предметне наставе. Позитиван успјех имало је 505 ученика, или 74,07%, што је знатно боље него у истом периоду прошле године. Одличних ученика било је 160, врло добрих 129, добрих 162 и довољних 54, док је 171 ученик имао једну, двије, три или више недовољних оцјена. Процент прелазности највећи је у одјељењима II разреда (87,15%), а најслабији у одјељењима VI разреда (61,44%).

У првом полугодишту није било прекида у раду и наставе је извођена према плану. Градиво је обрађено из

свих предмета, сразмјерно протеклом времену. У односу на прошлу годину, број одличних ученика се повећао, док је број оних с недовољним оцјенама мањи, што илуструје систематско побољшање рада. Оваквом успјеху сигурно је допринијела допунска настава, која је у децембру 1975. године организована за све ученике с недовољним оцјенама. Није запажен ни један тежи прекршај за који би било потребно водити поступак.

Сарадња са свим организацијама које се баве васпитањем и бригом о дјеци била је на висини. Одржано је више родитељских састанака, договора и консултација. Све је то било посвећено побољшању успјеха у учењу и владању. Да би та сарадња била још боља и да би се бачки родитељи више укључили у рјешавање задатака на плану васпитања и образовања, у школи је основан и Савјет родитеља. Постигнути су лијеви резултати и у ваншколским активностима ученика, образоване су многе секције, слободних активности, чији је рад у извјештајном периоду био веома запажен.

Марко ТАНОВИЋ

М. Т.

ШАМПИОНАТ
ЗНАЊА

„Тито — револуција — мир“

У оквиру 85. рођендана друга Тита и четрдесетогодишњице њевог доласка на чело КПЈ, југословенски лист за младе „Кекец“ организује такмичење под називом „Тито — револуција — мир“ за које се пријавило 473 учесника основне школе „Стјепан Митров Љубиша“. Сви учесници у овом такмичењу препитали су се на специјално издање „Кекеца“ посвећено шампионату знања? Шампионат знања „Тито — револуција — мир“ одржаће се кроз петостепено такмичење: школа, општина, регион, република, односно покрајина, савезно такмичење.

НАШЕ НАРАВИ

Све је могуће

Љанов, прије педесет година, ни козјег млијека на Божић није имао. Јеес! А са рођеном женом је једва трипут годишње спавао. Јеес, синовац! Није ме мена имао. А и снагу је за кориснији посао ваљало чувати...!

Видим да су му нејасне и ове наше већ сасвим обичне ствари, али како да му све то објасним. Пуштам га да се још који пут прекрсти, а онда покушавам да му мисли усмјерим у другом правцу.

— Како је тамо, у Америци, чика Никола? Како сте се Ви снашли?

— О тешко ју, вери гуд! У почетку је било тешко, али је касније кренуло. Бизнис је ишао вери гуд све до недавно, када су радници почели све чешиће да штрајкују. То ме је изнервирало на сам све имање продао. Јеес!... А има ли код вас штрајкова?

— Нема! — одговарам спремно.

— Како нема, синовац! — зачуди се он. — А где су онда јутрос били конобари када сам у хотелу чекао два сата да ми донесу чашу киселе воде?

— Ама, радили су, чика Никола. Сасмо полако!... Знате, ми тако стално радимо.

— О, мој боже! — прекрсти се опет стари печалбар. — А како сте онда све ово стекли, оволике куће и хотеле сградили? Ја мислио да сте то радом постигли?

— Радом, радом, него шта! Али, полако! — кажем мирно, а онда опет настојим да се пребацим на његов терен. — А како се ради тамо, у Америци? Колико тамо радник може да заради?

— Ради се много, синовац. А и заради се вери гуд. Радник може да заради и 2.000 долара мјесечно.

— А колико од тога може да уштеди?

— Хиљаду долара! Јеес!

— Немогуће, чика Никола! Како му то полази за руком?

— Могуће је, синовац! А како му то полази за руком... то се у Америци нити пита нити коме говори!

Гледам га зачуђено и дође ми да се и сам прекрстим. Али чика Никола је веома знацижаљан:

— А овдје, синовац? Колико овдје радник може да заради?

— Четири хиљаде нових динара мјесечно — кажем.

Веру гуд! А колико од тога мјесечно потрошиш?

— Осам хиљада нових динара!

— Немогуће, синовац! Да се ниси забунуио? Како му то полази за руком?

— Могуће је, мистер Станли! А како му то полази за руком... то се код нас нити пита нити коме говори!

М. ПЕЈИЋ

ИЗЛОЖБОМ „ТУРИЗАМ И ИСХРАНА“

Отворена сезона на Јадранском сајму

Јадрански сајам у Будви традиционално изложбом „Туризам и исхрана“ створио је овогодишњу богату сезону сајамских приредби и манифестација. На Сајму су своје производе изложили око 450 трговинских, индустријских, пољопривредних и других организација удруженог рада из Србије, Хрватске, Словеније, БиХ и Црне Горе, међу којима и велики комбинати као „ПКБ“, ВИМ „Славија“, Београдска индустрија пива, ПИК „Врбас“, „Дунав — Тиса — Дубав“, Агро-индустријски комбинат Прокупље, „Јухор“ из Свето зарева, „ПИК“ Врбовец, „Колинска“ из Љубљане, ИПК „Серво Михаљ“, Индустрија-аимпорт из Титограда, „Црна Гора кооп“ и друге.

У оквиру изложбе „Туризам и исхрана“ одржан је семинар за произвођаче, прерађиваче и потрошаче намирница о начину спремања, заштити и транспорту хране, на коме је присуствовало око 200 стручњака из области прерађивачке производње, пољопривреде и трговине.

Свечаном отварању изложбе, поред представника друштвено-политичких организација будванске општине и многобројних грађана Будве и других мјеста Црногорског приморја, присуствовали су Емил Добарцић, председник Вијећа Савеза синдиката Црне Горе, Боко Вукмановић, члан Извршног вијећа Црне Горе, Мајо Радифовић, председник Републичке привредне коморе, и Милан Милић, председник Републичког одбора синдиката радника услужних дјелатности, који је, отварајући ову прву овогодишњу изложбу на Јадранском сајму, између осталог рекао:

„... Јадрански сајам је за релативно кратко вријеме успио да постане значајан центар који својим привредним изложбама и скуповима окупила десетине хиљада посетилаца и хиљаде активних учесника у презентирању разних производа који непосредно повезују привредне и друге организације, нарочито када је у питању снабдијевање и снабдјивеност црногорског туристичког подручја.“

Данашња изложба управе потврђује да је таква оријентација ОУР „Јадрански сајам“ не само исправна, већ и све потребнија, у чему, као што се види, налазе свој економски и други интерес југословенски произвођачи потрошне робе.

ОУР „Јадрански сајам“, својим значајним напорима и скромним средствима, стиже репутацију и ван граница наше земље, тиме што је до сада била домаћин иностраних излагача роба из неколико земаља: Индије, Пакистана, Египта, Алжира, Сирије, Енглеске, Италије, СР Немачке, Холандије и Данске. Сајам није само домаћин привредних, већ и научних, културних и других манифестација, које значајно доприносе бржем развоју културе и технологије и многих других научних достигнућа, који су наше радне и друге подухват чине садржајнијим, а друштво богатијим.

Милан Милић отвара изложбу

Ова и остале изложбе, које су предвиђене овогодишњим календаром „Јадранског сајма“ истовремено доприносе нашим напорима у остваривању напредне производње и њеном бржем пласману на домаћем и страном тржишту.“

Изложба „Туризам и исхрана“, за разлику од прошлогodiшње, окупила је већи број излагача и изазвала велики интерес угоститељско-туристичких организација којима је првенствено и намијењена, као и грађана Црногорског приморја. Како нас је обавијестио директор туризма и угоститељства на Јадранском сајму Тодор Ветковић, своје производе излажу 32 организације из наше земље — из свих република и покрајина, изузев Македоније и Косова.

— Ради се о великим предузећима, гигантима у нашој прерађивачкој индустрији — истиче Ветковић. — Врло је мало основних организација удруженог рада — на Сајму су углавном

представници великих система, сложених организација удруженог рада или так називаних индустријских комбината. Сви они наступају с најновијим производима прерађивачке индустрије, алкохолних и безалкохолних пића. Изузетак су фирме „Соко“ из Мостара, који излаже раскладне уређаје (кладњаче и витрине) и баштенске гарнитуре за хотеле и домаћинства, „Прва искра“ из Бачице, која излаже робу широке потрошње, и „Контал“ из Београда са микросталним пећницама за угоститељске објекте и домаћинства.

Излагачи су „заузели“ простор од 1200 квадратних метара — готово два пута више него прошле године, када је излагало и двоструко мање предузећа (16).

Одговорни на Сајму сматрају да је веће интересовање излагача успијело због тога што су произвођачи прерађивачких артикула и безалкохолних и алкохолних пића веома заинтересовани за Црну Гору, посебно за њен јужни дио, гдје је туризам и доминантна привредна грана.

Слично мисле и излагачи. Драгомир Радловић, представник крупнегачког „Рубина“ и председник Одбора излагача изложбе „Туризам и исхрана“, каже:

— Јужни Јадран све више занима излагаче који наступају са својим производима на овој изложби, за коју морамо казати да је веома успјешна. Срећна је и околност што се приредба одржава уоче туристичке сезоне, па се на лицу мјеста врше уговарања произвођача и потрошача. Овај Сајам, који је млада организација, израста у значајан привредни субјект Црне Горе са сјајном перспективом.

„Рубин“ из Крушевца, по знати произвођач вина и осталих алкохолних пића, наступио је на овој изложби са доста нових производа (ракије „Дукатлија“, „Мераклија“ и „Лозовача“, вина „Стари град“, „Три шепира“ и друга), а слично је и са осталим излагачима.

— И угоститељско-туристичке организације из Црне Горе и појединци непрестано су посјећивали штандове излагача, упознајући њихове најновије производе — каже Ветковић. — Добар дио уговора склопљен је на лицу мјеста, а доста тога ће се урадити касније, било директно овдје на Сајму или посредно. — Најважније је што су потрошачи правилно информисани о новитетима у области прехранбене индустрије.

Једино што није било како ваља, по ријечима Ветковића, је врло слаб одзив туристичких организација на семинару који је био посвећен исхрани, а пратио је изложбу, као и то што простор око Сајма није још увијек уређен.

С. Грегорић

V. Maresnic 77.

Културно-умјетничке дјелатности у развоју туристичке привреде

Већина туристичких радника сматра да су свој посао обављали онога тренутка када су гости смјестили у одређени објект и обезбједили му оно што му по „уговору“ припада.

Мада је већину пута показивало да лијепа природа и благоволна клима нијесу довољни да би туристи испунили цијељени дан, поред пословне „гостољубивости“ још увијек су то нашим главни адути.

Посматрајући односе у туристичкој привреди искључиво са економског аспекта значи поистовјетити културне и умјетничке компоненте са прометом робе и услуга.

Иако се туристичка привреда у основи састоји од пружања услуга у које спада и забава, погрешно је унапријед одредити количину и врсту забаве, изједначајући је, на примјер, са превозом или вртом и количином меса која сваком појединцу, по одређеним нормативима, припада. Да би се турист стимулисао на већу пажњу потрошњу, нагони се (обично на тераси) пружити „забава“ у облику вјс ансамбла с намијењом да гост, пак слушајући музику, нешто попије и поједе и тако повећа ваљпајеконску потрошњу.

Из властите праксе знам, да поједини руководиоци хотелских објеката чуде солацију: вама приход од изјавица нама од продатог пића и јела. Овакав договор претвара туристу на објект, а не на субјект који треба да се интегрисе у одређеној

средини. Поступајући на овакав начин, одговорни туристички радници онемогућавају да се туриста интегрисе у одређену средину, гдје проводи свој годишњи одмор.

Поступајући на овај начин, долази се до парадоксалног резултата: циљ туристичких радника је да туриста бави што дуже у њиховом мјесту, односно хотелу, да протрчи што више и да, наравно, дође у следеће године! Да би се ово остварило, улажу се и напори и материјална средства, али су резултати често незначителни.

Очигледно, криво се с погрешних претпоставки а оне поставке које су биле добре нијесу се могле остварити због тога што организација посла (на овом пољу) није повјерена стручним и искусним организаторима.

Досадашња пракса је показала да се културна и умјетничка анимација не може рјешавати само кроз смјештено-прехранбену и транспортну услугу, јер овај начин подмирије само основне људске потребе, док је његова духовна надградња остала потпуно занемарена или се њој пришло са унапријед, постављеним калемом који није до ниско очекиване резултате.

Потребно је, значи, приступити организовању и сервисирању туристички који борове у одређеном региону. Ова организација у вези културне и умјетничке анимације морала би се састојати у:

— упознавању туриста са традицијом, културно-историјским

споменицима мјеста и околине у којој борове,

— укључивању туриста и културни и друштвени живот мјеста,

— пружање разоноде кроз забаву.

Упознавање туриста са културно-историјским споменицима и вртунским дометом стваралаштво врло је комплексно питање и за његово остварење потребна је концентрација средстава и кадрова не само туристичких радника, већ и шире друштвене заједнице, културних центара и сл. Мада ово изгледа тешко остварљиво управо на овом подручју и у овом тренутку постоје неслухтене потенцијалне могућности.

„Монтенегротурист“ обједињује подручје од Херцег-Новог до Улциња. То значи постојање, кадрова, хиљаде лежалева, превозних средстава, тераса, моћне пропаганде и релативно великих материјалних средстава. Препрека — нема. Ова велика туристичка организација већ неколико година остварује круне резултате, али само на пољу културно-умјетничке анимације не постиже одговарајуће резултате!

Покушајмо анализирати досадашњи рад у нези првог питања.

„Монтенегротурист“ је у прошлој години потрошио преко пет милиона динара, а резултат је — мрша. Колико су још потрошили пара угоститељски објекти и радничке одмаралишта на овом подручју? Незави-

сно од угоститељских објеката, велика средства потрошили су разне установе које се баве културно-умјетничким објектима, а сви су деловали, углавном несинхронизовано, свака акција је спроведена за неки аудиторијум ичје се водило рачуна о потребама осталих и о јединавању средстава за ширу, свеобухватнију акцију. Нијесу искористиле ни изврсне могућности непосредног залеђа: Цетиње, Ловћен, Рајска Црнојевића, Скадарско језеро.

Ово повезивање, доником би непроцењиве користи, јер би туриста за кратко вријеме могао видјети богатство природних љепота, осјетити климатске разликовости, а наодасе се упознати с љепотом црногорске на родне ношње, сбицаја, дивних манастира, те херцеговског проишлаго црногорског народа. Морамо знати да Црна Гора још увијек у очима сећине странаце представља крај романтичних јунака који нијесу никада дозволити да их покоре освајачи...

За повезаност овакве акције нијесу потребна велика средства а користи су биле огромне. За сада се то изводи обично тако што по нека организација украти туристе у аутобус, стрпа им у руке ламп пакете, придодат им туристичког водича који меганачичи „одвергла“ знаменитости краја кроз који пролазе и — то је све!

Није случајно настала истишта анегдота, када је прије неколико година, једна америчка туристичка рекла туристичком водичу агенције „Атлас“ из Дубровника да јој се много допао сир који је јела на Ловћену, а нарочито онај стасити, бркати бој коза је касније препознала на слици, а зове се Његош!

Иван Бајић

АКТУЕЛНЕ ТЕМЕ

Ћутање није злато

Наше друштво, све његове прогресивне снаге воде одлучну битку за оживотворење Устава, одлука Десетог конгреса Савеза комуниста и Закона о удруженом раду, за афирмацију удруженог рада и одлучујућу улогу радничке класе: за друштвени, економски и културни напредак, за боље услове живота и рада радних људи и грађана. Ова револуционарна борба уродила је свестраним резултатима који отварају свијетле перспективе.

Успјех у тој борби претпоставља ангажованост, иницијативу и свјесну акцију комуниста и свих оних који су спремни да дају свој допринос у њој. Највећи број радних људи и грађана схвата своје друштвене обавезе и одговорности у тој борби и у складу с тим се и понаша. Ово је тим значајније што се без стваралачког ангажовања не могу постићи жељени резултати.

Но, када је ријеч о ширењу фронта револуционарне борбе која постаје све конкретнија и организовањем, немогуће је не поменути и оне који ћуте, који се ни о чему не изражавају, који не учествују ни у једној акцији. А таквих има и у Савезу комуниста — тамо гдје им нема мјеста, јер то не може бити завјетина за љенгинисте, опортунисте и њима сличне. Такви више личе на рибе, него на људе. Зато се неодољиво намеће питање: зашто ћуте и каква су њихова идејно-политичка опредељења?

Данас, када изграђујемо социјалистичко друштво, нема мјеста ћутању и стајању по страни. Ћутање више не може бити злато, јер радничка класа хоће и жели да зна ко се све налази у редовима борбе за напредак. Ћуталице, када се треба изјашњавати, настоје да одустују или да се ником не замјере. Такви више воле завјетину малограђанског битисања него револуционарну буру — једноставно речено, они политички вегетирају. Ћутати се може и у фази спровођења одлука и ставова — и тада каткад изостане напор да се допринесе одређеном рјешењу. Та да је у питању опортунизам — вид својеврсног дезергерства. А комунисти треба да је личност богата људским квалитетима и спремна на сваку револуционарну акцију. Он је јасан, одређен, отворен, искрен и зна да је ћутање квалитет само пред класним непријатељем. Комунисти знају да ријечи и дјела треба да се прожимају и чине јединство човјекове личности.

Самоуправна заснованост и усмјереност наше социјалистичке револуције отвара неслушене широке просторе стваралачтва и благостања сваког радног човјека. Самоуправно друштво, међутим, није дата историјска стварност коју један дио друштвене заједнице нуди и поклања другом. Основна његова претпоставка је борба и заједничко прегалаштво за циљеве који су постављени.

Са изнијетих разлога, Са вез комуниста данас с пуном одлучношћу наглашава да у његовим редовима не

може бити неопређених и неактивних, оних који ћуте, а таквих, нажалост, има.

Разлози и мотиви за ћутање нијесу свуда исти. Код једних ћутање није израз општег опредељења или негативног става према самоуправљању. Они су ћуталице зато што не желе, због својег комфодитета и „личног мира“, да улазе у окршаје, да се носе с проблемима, да улажу напоре да се стање мијења и проблеми рјешавају. Они нити хоће, нити могу да схвате чињеницу да у нашем друштву људи не могу да се дијеле на оне који раде, боре се и сагоријевају у тој борби, и оне који, као посмагачи, критикују из заштитке.

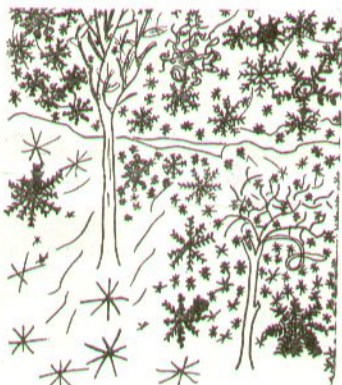
Друга група оних који ћуте има изразит антисамоуправни предзнак. Они као да нијесу успјели да се јавно и одлучно определиле од Писма до данас. Упорно ћуте у завјетини, живе у опортунистичком миру и надају се да вријеме ради за њих! Ово њихово упорно ћутање вид је специфичног отпора о коме шта грађимо и за шта се одлучно и несегично боримо.

Данас је полје рада и дјеловања за социјалистичко самоуправљање толико широко да омогућава свима који прихватају курс СКЈ да се и ријечју и дјелом искажу и да, према својим могућностима, доприносе револуционарној акцији. Стога организације Савеза комуниста морају постављати на дневни ред питања активности чланства, и то као прворазредно идејно-политичко питање. Изградња социјализма је за комунисте Родос, и ту они морају да докажу ко-

лико су у стању да скоче напријед. За комунисте није својствено ни то да се хвале, јер о њима треба да говоре њихова дјела. А има и оних који напросто живе од тога што се хвалишћу поријеклом, а ништа не раде, који неког претка „експлоатишу“ свуда и свагда. А наше друштво више не тражи хвалисање, не трпи инфлацију ријечи — оно хоће дјела, и ту је и морална и свака друга шанса за сваког члана друштва.

Наше упозорење на ћутања и ћуталице није због тога што би одлучност нашег самоуправног курса зависила од вербалне изјаве овог или оног табора „ћутљивих“, већ да би се још једном скренула пажња на понашање оних који ћуте, чекајући тренутак који неће никада доћи. О мотивима и правој суштини њихових ћутања ваља рећи и праву истину и отворено и смјело дати праву квалификацију.

Мр. Драго Станковић

ИЗ БИЉЕЖНИЦЕ РЕПОРТЕРА

У Варшави се, већ једанаест година, Пољаци који су боравили у једном од љетовалишта на нашем Јадрану, једанпут годишње окупљају у једној од сала монументалног варшавског Дворца културе да се подјеле на тренутке проведене у амбијенту мора, палими чепреса... и уопште поднебља које за већи број њих представља нешто љубимчице. Тај сусрет, на свој начин оригиналан, и за Југословене, који имају прилике да му присуствују, необично симпатичан, организује секција Друштва водича за Југославију познате пољске туристичке агенције — ПТТК. И ако је ово окупљање чисто туристичког карактера ради упознавања с могућностима путовања на обалу Јадрана, дијелења најновијих проспеката љетовалишта од Копра до Улцине, овдје се доживљавају пријатна осјећања међусобног поштовања Пољака и Југословена чији су коријени стари колико знамо једни за друге.

Овогодишњем сусрету, одржаном 18. фебруара, присуствовало је више од стотина Пољака из Варшаве, Сопота Лоба, Катовица, Вроцлава, Кракова и других градова постојби те Коперника, Мицкевића, Шопена и других људи које је Пољска дала човјечанству. Скуп је трајао више часова испуњених најразноличнијим пропуненим атмосфером другарства, пријатељности и изражавања најпријатнијих осјећања према Југословенима који су се одазвали позиву да се у прохладним фебруарским данима нађу у Варшави.

Поред представника наше Амбасаде, Привредне коморе и ЈАТ-а, у друштву Пољака нашли су се и представници Генералтуриста из Загребa и Херцег-Новог и хотела „Парк“ из Будапеште у коме пољски туристи већ неколико година бораве.

Програм сусрета био је не

РЕАГОВАЊА

ПОВОДОМ „ПРИМОРСКИХ НОВИНА“

Са радошћу и изненађењем сазнали смо да је већ изашло стотину бројева „Приморских новина“. Навикли смо на њих, сматрали да је нормално што излазе редовно и надали се да ће ускоро преристи у недељни лист. Очекивали смо то, знајући да је Редакција, и поред низа тежкоћа, доста доприносила да радни људи буду на вријеме обавјештавани о свему што се догађало у овој општини.

Можемо замислити какво је било стање у погледу информисања грађана прије излажења „Приморских новина“, на је стога толико нестварљивија вијест да Извршни одбор Скупштине општине није предвидио средства за њихово даље излажење! Не могу у тако нешто ни да повјерујем, пошто би такав гест био у супротности са свим настојањима за демократизацију информисања јавности.

Мени се чини — и вјерујем да тако мисли добар број читалаца — да би илузорно било постављати питање: да ли „Приморске новине“ треба да излазе? Може се постављати питање о њиховом квалитету, односно тиражу и начину дистрибуције. Могу се подврћи анализи поједини написи и њихов квалитет, јер и ове новине, као и остали радни колективи, потпадају под критику јавности и не могу, нити смију, одјеловати против интереса већине. Међутим колико је мени познато, досад се није јавио ни један друштвени орган који би аргументовано анализирао рад Редакције или уређивача и предложио мјере које би допринијеле побољшању рада ових новина. А нико не би имао ништа против такве критике. Напротив, она би само допринијела побољшању квалитета листа.

Ако, међутим, нема критике, а предлаже се тита ликовација, онда се морамо замислити и запитати: шта се, заправо, дешава? Очекујемо да ће Извршни одбор Скупштине општине одговорити на то питање. До тада придружујемо се жељама многих читалаца у подршку напорима издавача и Редакције да истрају у свом раду, који се не може мјерити ни метрима ни килограмима, јер је то рад првенствено интелектуалног напора који је немјерљив али зато драгоцен за буђење свијести и критичког духа код народа.

Иван БАЛИЋ

ВОЛИО КРАЉА НИКОЛУ

Међу Црногорцима који су дошли на Друго засједбање АВНОЈ-а налазио се и Јоксим Радовић, искусни ратник. Разговарајући тако с њима о животу у Црној Гори прије рата, једног момента Тито, смијешећи се, упита Радовића:

— А јеси ли волио краља Николу?

— Јесам.

— Зашто?

— Волио, сам га зато што у оно вријеме нисам имао кога боље вољети од њега...

ПРАЗНИК У ВАРШАВИ

само обиман, већ на свој начин интересантан. Награде, двоине дјелни боравак за по једну особу у Будви и Дубровнику, бесплатна авионска карта на релацији Варшава — Дубровник, Тиват и Сплит, најновији радио пријемник и пакети сувенира, пића, туристичких и других публикација о Југославији, додијељене су онима који су на конкурс за овај скуп написали најбољу новелу или причу са Јадрана, урадили најбољу колекцију дијапозитива или фотографија о туристичким или природним љепотама Будве, Дубровника, Корчуле, Хвара... Познати пољски сликар Феликс Долган је за ту прилику приредио богату изложбу сликарских платна насталих у вријеме његових обилазак Јадранске обале, а на изложби су се наши акварели сликара-аматера који су били гости наших љетовалишта.

Било је много симпатично читати приче и новеле Пољака који су на литерарни начин жељели да изнесу импресије о нашим туристичким мјестима и њиховим доживљајима из сусрета с приморцима. Симпатично је присуствовати овако масовним сусретима с нашим пријатељима с којима нас непрестано везују сродни односи, зато је и добро што су представници наших агенција и хотела изнели време на да допуштају у Варшаву — рекао је први секретар наше Амбасаде Радојко Антонијевић који је био и члан жирија за додијељивање награда на овом пригодном конкурс.

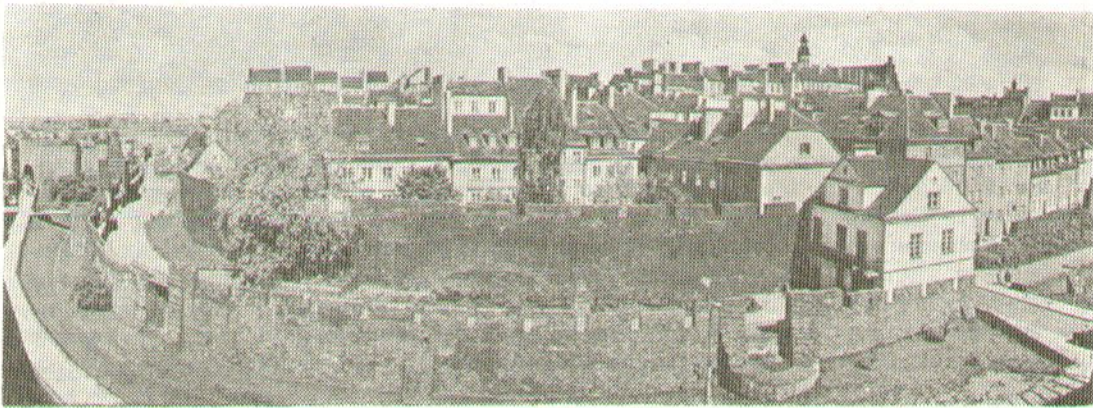
Треба нагласити да организацију оваквих сусрета, уз помоћ других, спроводи доктр хемијских наука и директор Друштва хемичара Академије наука Пољске др Тадеуш Врозовски, иначе писац бројних туристичких

водича о Југославији и нашим љетовалиштима.

Овом приликом приказана су и три филма о нашој земљи, један од њих био је „До брво дошли у Црну Гору“, а завршетак сусрета имао је за све присутне узбудљиви финале: букет мимоза донијет из Будве за све њих био је мали шок — свако је желио да од његових гранчица отргне бар је дну гранулу цвијета.

Уз поздрав — довиђења у Југославији, из многих уста чуло се: — Жеља нам је да више Југословена видимо код нас, да им покажемо наше Законане, Мазурске језера, Краков и друге наше љепоте и знаменитости. Да додамо: у Пољској има много лијепог и значајног да се види. Посебно треба егидети Варшаву, град хероја кога су фашисти на најнељудскији начин сравнили са земљом, док су преко шест милиона Пољака стрјељали или угушили у гасним коморама. Пољаци су Варшаву наново саградили да изгледа као што је била прије рушења. Град је, напосто израстао из пепела...

Драгослав Новаковић

Стара Варшава

ВРТИЋ У КОМЕ РАДОМ ВЛАДАЈУ ЖЕНЕ

3 А ДЈЕЧЈИ ВРТИЋ У БУДВИ, који носи име Љубице Јовановић — Маше, може се слободно рећи да је колектив у коме радом владају жене. Јер, од 18 стално запослених радника 15 је жена. Жене су овдје скоро на свим мјестима, на свим радним задацима, у сва кој улози. Оним најмлађима, у јаслама, замјењују маме, о онима нешто старијима воде бригу да их што више науче и правилно васпитају. Друге брину о чистоћи, која је, мора се признати, овдје беспрекорна. У модерно опремљеној кухињи жене припремају јеловник, трудећи се да удовоље жељама ових малих пробирача, којима је и код куће тешко угодити, када је у питању исхрана. Же не овдје воде главну ријеч и у самоуправним органима. Председник Радничког савјета у овом колективу је жена.

Мушкарци у Вртићу, каже се у шали, морају започети борбу за своју „мушку“ равноправност.

Жеља нам је била да их посјетимо пред њихов празник, да их видимо на радном мјесту, да нам оне причају о овом Вртићу.

ИЗВАНРЕДНИ УСЛОВИ

На улазу нас је дочекала и топло поздравила главна медицинска сестра Гордана Бућин, комуникативна и врло љубазна у разговору. На примједбу о „владавини“ же на у Вртићу, Гордана је одговорила смијешком, а затим је додала: — Мајке заиста треба да буду срећне што данас имамо овако модерно и лијепо обданиште. Ово говорим из искуства, јер сам ра-

СВАКИ ДАН ИСПУЊЕН ЈЕ НИЗОМ НАЈРАЗНОВРСНИЈИХ АКТИВНОСТИ. — НАЈМЛАЂИМА ЈЕ ПОКЛОЊЕНА И СТРУЧНА ЊЕГА. — ЗА 8. MART ПРИПРЕМЉЕН ПРОГРАМ ЗА МАМЕ

није радила у старом вртићу, гдје су услови за боравак дјеце били неупоредиво гори. Тада је петоро дјеце дијелило ваздушну кубатуру која по нормативима припада само једном! Но, и такви услови — каже Гордана — били су једини излаз запосленим женама, те је и то обданиште било увијек препуно дјеце. Капацитети новог Вртића много су већи: 144 мјеста, од чега 32 у јаслама. Вртић ради, како се то каже, пуним капацитетом, док у јаслама има још мјеста. О предностима Вртића могло би се много говорити, јер је савремено опремљен и сматра се међу напреднијима у нашој змљи. Ту је, поред осталог, и модерна кухиња у којој се свакодневно припрема богат јеловник. Постоји кухиња у којој се, опет, посебно припрема храна за оне најмлађе. Јеловник дјеце у овом Вртићу није тај на. Родитељи га сваког дана могу прочитати на огласној табли у ходнику. — Још једну новину увели смо — поставља Гордана — и то по угледу на друга савремена обданишта. Наиме, свако дјечете код нас има своју свеску са подацима о вакцинама, тјелесној тежини, броју телефона... Тако смо у могућности да у било којој ситуацији одмах интервенишемо. Евиденцију о здравственом стању наше дјеце води у посебној књизи педи-

јатар, који нас редовно посјећује.

Сестра Бућин нам је рекла да у овом колективу влада права породична атмосфера и хармонија. Нико не гледа на радно вријеме. Када је потребно, остане се на послу и дуже, јер се не смије догодити да неко дијете буде без контроле.

Загријаним и беспрекорно чистим ходником пуним дјеца, упутили смо се у дио Вртића гдје у три велике просторије борава преко 130 малишана и дјевојчица. По зидовима — безброј слика и дјечијих цртежа, што још више даје топлину овом пријатном дјечјем кутку. У овом дијелу се налази и спаваона, као и модерно опремљена и пространа физкултурна сала. Дјеца су овдје, према узрасту, подијелена у три групе: млађу, средњу и старију — предшколску.

Био је понедељак — дан када дјеца имају поред свакодневних занимања, и час енглеског језика. Били смо изненађени колико та дјеца знају енглеских ријечи. Добили смо позив да дођемо на приредбу коју припремају за крај године. Тада ће нам још боље показати шта су све научили.

У другој просторији, у предшколској групи, код васпитачице Наташе, одржавао се други, васпитно-образовни програм. Чула се музика и пјесма. То су дјеца припремала програм за „8. март“.

У Вртићу

Наша жеља да чујемо шта су припремили „за мамин празник“ остала је неиспуњена, јер дјеца нису нипошто хтјела да нам одају тајну, која ће бити поклон њиховим мајкама.

Млада и веома присна васпитачица Наташа Јаћар, која дјеца тако добро познају и воле, рекла нам је да се у овој групи у потпуности спроводи васпитно-образовни програм, и то кроз више занимања: музичко, физичко, ликовно, развој говора и почетних математичких појмова и познавање природе и друштва. — Зато је веома корисно — истакла је Наташа — да свако дијете предшколског узраста похађа ову наставу, која је, у ствари, припрема за први разред.

ДОК МАМЕ НЕ ДОЂУ

У другом дијелу Вртића смјештене су јасле. Нарочито драге личности овдје су медицинске сестре. Од његоватице Невенке Букарице дознали смо да тренутно у јаслама борава двадесетшесторо дјеце од пет мјесеци до три године старости.

— Да ли имате неких проблема с тако малом дјецом и бебама? — упитали смо Невенку.

— Па знате како — одговорила нам је она — с дјецом има увијек проблема, поготово када су овако мала. Најтеже нам пада када нам се неко дијете разболи, а родитељи несу ту. Било је случајева да дијете добије високу температуру. Тада га одвајмо од остале дјеце, дајемо му лекове и осталу његу, а родитељи би зато сазнали тек када се врате с посла. У прво вријеме било је неповјерења, што је и разумљиво, али сада је сасвим другачије, и мајке с пуном сигурношћу овдје доводе своју дјецу. И са исхраном овако мале дјеце није баш једноставно али услови су изванредни, тако да се бебин јеловник припрема у специјалној кухињи и увијек у договору с педијатром који нас редовно обилази.

Иначе, у овом дијелу раде свега три његоватице које имају пуне руке посла. — Зато је у плану да се прими још једна медицинска сестра.

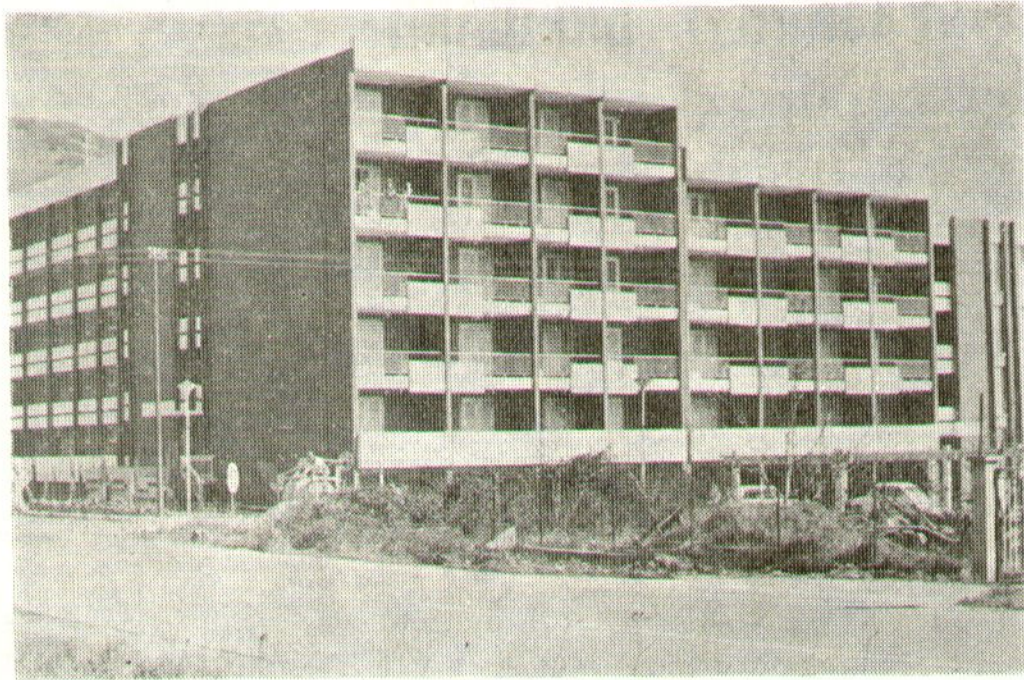
На растанку с јаслама и вртићем у којима смо оставили наше бебе и малишане, заказали смо поновни сусрет, неком другом приликом, ка-

ДАН ЖЕНА СВЕЧАНО ПРОСЛАВЉЕН

Конференција за друштвену активност жена Будве организовала је, у оквиру прославе 35-годишњице рада Антифашистичког фронта жена Југославије и 8. марта — Међународног дана жена, веома садржајан програм прославе. Четвртог марта око тридесет жена из Будве, Петровца, Светог Стефана и Бечића отпутовало је на тродневни излет у Крагујевац. На Дан же на организована је посјета гробовима палих бораца и спомен обиљежјама из НОР-а. Же не су, такође, организовале посјету мајкама палих бораца, којом приликом су им уручиле пригодни поклони. Осмог марта увече у холу „Интернационал“ организовано је забавно вече.

В. С.

Још једна стамбена зграда

Добојско предузеће „Радник“ завршило је уочи 8. марта — додајемо узгред: знатио прије рока — још једну, можемо слободно рећи репрезентативну стамбену зграду (на слици) у Будви. Како нам је саопштио руководилац градилишта Станојло Пешић, Будва је овог пута добила шездесет и један стан, и то осам већих двоипособних, 28 двоипособних, 20 једноспобних и пет једноипособних са укупно 3.503 квадратна метра корисне стамбене површине. Сваки стан има посебну оставу у подруму, а у први уређеном дворишту, у ствари парку, изграђен је базен за дјецу и постављене су клупе за одмор. Зграда располаже сопственом трафостаницом, јачине 630 киловата, и просторијом за смеће.

В. Р.

да ће више бити ријечи и о оним малобројним, о мушкарцима, који нам неће замјерити што овог пута нисмо писали и о њима, већ смо ове редове посветили жени, која, мора се признати, у овом колективу обавља највећи дио посла.

Надежда МИТРОВИЋ

ЗА МЛАДЕ * О МЛАДИМА * МЛАДИ О СЕБИ

ПЈЕСНИК „БАЧКОГ РАСТАНКА“

„...НИ МАЊЕ ГОРЕ НИ ВИШЕ ПЈЕСАМА!“ отприлике тако нешто рекао је неко о Фрушкој Гори и додао да се у књижевности планине не мјере стопима већ љубављу с којом јој пјевају пјесници. А Фрушка Гора проговорила је у првим стиховима Бранка Радичевића (1824 — 1853), знаменитог пјесника младости, љубави и патриотског заноса који је, као одушевљени присталица идеја Вука Караџића, први почео да пјева у духу народне поезије и народним језиком. Дуго времена узор пјесницима романтичарске епохе, он је својим стиховима означио продор у нови вијек: пуни верине, животности и жудње за животом и уживањима, они и данас плијене својом непосредношћу.

Сав од духа и доскочице, од својеврсне поносите отмености, био је један од ријетких пјесника, који није био огорчен на своју судбину; и када је био свјестан да су му дани одбројани, трудио се да буде каквим су га учили да треба бити: „Кад ти је тешко на срцу, затвори се у своју собу и исплачи се до миле воље, али с браћом својом буди љубазан“. Његове дјевојке нису смјерне и стидљиве Милице дугих трепавица, већ враголанке, као што његови тајдуци нису тајдуци, већ маскирани ђаци. Умјесто у битку, звао је у колу у коме нема „првих“ и „других“, него су сви једнаки. Пјевао је о дјевојкама на студенцу, рибарима у чуну, о сутонима, зорама и љубавним враголијама, и то тако једноставно као што једноставно зора свиће и листа дрвеће. Заносио се љепотама овог свијета, пјевао химне својој земљи, која мирише грозђем и липама и сва је распјевана од птица и поточића, сва сјајна од уранка. Осмјехнут и дружелубив, без и сјенке мржње према било коме, са неизмјерном жељом да живи и да пјева, није знао да саставља оде крунисаним главама, нити је — лакомислен и лаковјеран — знао да цијени вријеме ни новац, нити да штеди здравље.

Најпознатије пјесме Бранка Радичевића су „Бачки растанак“, у којој је опјевао Сремске Карловце и ђачке радости у њему, „Туга и опомена“ и сатирична пјесма „Пут“ у којој је исмијао противнике Вукове језичке реформе. Умро је у двадесетдеветој години живота, јуна 1853, у Бечу без икога свога. У његовој сиротињи и боловању, ни на његовој сакрани, нису узели учешћа Вук Караџић, ни обожаваоци наше народне поезије, ни народ. Касније су његови посмртни остаци пренијети у земљу и сахрањени на Стрмској да би и мртав остао „путник на уранку“, да ни мртав не би био с мртвима, већ тамо „гдје се поје“, „гдје се винце пије“, „гдје се коло око свирица вије“ и гдје „срце за срцем уздише“.

Објављујемо у прози одломак једне пјесме коју је Бранко Радичевић написао на њемачком језику у шестом разреду гимназије, кад му је било највише шеснаест година.

Сунце љуби вршак бријега, стадо тражи преноћиште, златна буба лист; сјајна коса не сјајати више; осим мојих груди, све радосно дише.

О, Хелиосу, не спуштај кола! да обухватим погле дом драго мјесто, да се ми

Бранко Радичевић

лим мјестом још једном насладим. Јер ујутро ја путујем у туђину, и твој златни зрак ће притиснути ватрен пољубац на мене далеко одавде.

Збогом, збогом, мили граде, у коме се Србин зна на крилима на Хеликон да вине! Збогом, бријежје, што ово мјесто, Карловце у земљи сремској, то станиште муза, као ма ти сина притискаш на груди.

Збогом, Дунаве, ријеко лијепа, који ноге овог славног мјеста запљускују сребрним таласом! Збогом,

о ријеко, у чијим сам валовима често раслађивао жар свога тијела и често се, с брзином муње, преко чистоте твог зрака клизао у чуну...

Мотив растанка ће неколико година касније Бранко поновити на српском у „Бачком растанку“, а цитирани одломак је рјечито свједочанство о томе како је он, такође у дјечакским годинама, владао страним језиком, широком културом и истинским даром великог пјесника.

МИНИЈАТУРЕ

ДЈЕТИЊСТВО

На обали сједим и гледам вал који удара о брежу: под бичем таласа пјенушави он полако не стаје, као и моје дјетињство. На овој обали сам стајала кад сам била дјечке (а више то нијесам), када сам била срећна, кад нијесам знала за стрепње и бол.

Гледам вал који се више неће вратити.

ЖИВОТ

Живот је бесконачна града која нема ни почетка ни краја. Увијек пуно надања, среће и бола, он пролази као нечујна ријека, односећи са собом дјељство и остављајући само сјећање на минуле дане.

БРОД

Један брод на пучини, жеља у буђењу зоре, цвијет на пустој пољани. Лист на уселој грани, љубав у бескрају заборава.

Један живот... Љубана Љубиша ученица 1/3 разреда Опште средње школе — Будва

Ту си у три, а сат ми стао, негдје код — „извини“. Навијам га, а казалике никако до праштања да стигну. Вера Пашалић

Тврдоглава једнакост

Није баш лако наћи шест бројева који ће задовољавати једнакости: $A^2 + B^2 + C^2 = D^2 + E^2 + F^2$.

Ево једне такве једначине.

$$123789^2 + 561945^2 + 642864^2 = 242868^2 + 761943^2 + 323787^2$$

Ако у сваком броју одбацујемо постепено по једну цифру слијева, једнакост се неће нарушити:

$$\begin{aligned} 123789^2 + 561945^2 + 642864^2 &= 242868^2 + 761943^2 + 323787^2 \\ 12378^2 + 56194^2 + 64286^2 &= 24286^2 + 76194^2 + 32378^2 \\ 1237^2 + 5619^2 + 6428^2 &= 2428^2 + 7619^2 + 3237^2 \\ 123^2 + 561^2 + 642^2 &= 242^2 + 761^2 + 323^2 \\ 12^2 + 56^2 + 64^2 &= 24^2 + 76^2 + 32^2 \\ 1^2 + 5^2 + 6^2 &= 2^2 + 7^2 + 3^2 \end{aligned}$$

Једнакост се неће нарушити ни у случају да одбацујемо постепено по једну цифру здесна:

$$\begin{aligned} 123789^2 + 561945^2 + 642864^2 &= 242868^2 + 761943^2 + 323787^2 + \\ 23789^2 + 61945^2 + 42864^2 &= 42868^2 + 61943^2 + 23787^2 + \\ 3789^2 + 1945^2 + 2864^2 &= 2868^2 + 1943^2 + 3787^2 + \\ 789^2 + 945^2 + 864^2 &= 868^2 + 943^2 + 787^2 + \\ 89^2 + 45^2 + 64^2 &= 68^2 + 43^2 + 87^2 + \\ 9^2 + 5^2 + 4^2 &= 8^2 + 3^2 + 7^2 + \end{aligned}$$

На крају, ако истовремено од сваког броја одбацујемо по једну цифру слијева и по једну здесна, и у том случају једнакост ће остати у важности.

$$\begin{aligned} 123789^2 + 561945^2 + 642864^2 &= 242868^2 + 761943^2 + 323787^2 \\ 2378^2 + 6194^2 + 4286^2 &= 4286^2 + 6194^2 + 2378^2 \\ 37^2 + 19^2 + 28^2 &= 28^2 + 19^2 + 37^2 \end{aligned}$$

ТИТО — НАША ИСТИНА

Ријеке се сливају и теку низ топло тијело земље! Вјетрови шуме и носе пјесму и поклич младих бораца! Човјек израста пред нама, испуњава цијели простор — као челик чврст, јасан као свијетла трака сунца, њезан као мајка!

Загледана у мора његових очију, чини ми се да сам способна дати живот за комадић неба и прегршт земље. Носим земљу у грудима, а небо у очима — не дам да ми истргну земљу из груди и небо из очију. Носим земљу у грудима, а небо у очима — а ти све нас, наше звијезде, лептире, бисере и пјесме! Ти носиш борбу у свом духу. Обрве ми Твоје личе на усјечене долине ријека!

Љубав је немогуће изрећи ријечима. Оне блиједе пред лицем које је скупило сва лица, све звијезде и све дубине мора — очију.

Ти си најљепша и најсветлија истина о величини човјека. Устао си против ропства и наш народ повео у бој против фашизма. На челу Партије пуних четрдесет година водиш свијетлу историју праведности и слободе.

Загледана у мора твојих очију, бићу спремна и живот дати за комадић неба и прегршт земље, ако би се неко усудио да ми их истргне из груди и очију.

Марица ГРЕГОВИЋ,

ученица 1/3 разреда Опште средње школе — Будва

Математичка укрштеница

1	2		3		4	5	6
7		8			9		
10				11			
		12	13			14	15
16	17		18		19		
	20	21			22	23	
24				25			
26						27	

ВОДОРАВНО:

- Површина квадрата стране 8
- Запремина квадра чије су димензије 53, 37 и 52
- Још 887 па 64 било 1976
- Вриједност за „X“ 156 + „X“ = 370
- Најмањи троцифрени број
- Број коме су све три цифре исте
- Највећи троцифрени број
- Број (прост је онај број који није дјелив ни једним другим бројем изузев са један и самим собом)
- Број који подијељен са 7 даје количник 2 и остатак 1
- Квадрат броја 7
- Највећи троцифрени број
- Број центиметара у 2м 4 дм
- Троцифрени број коме је средња цифра за 2 већа од збира прве и последње цифре
- Број који се једнако чита слијева удесно и десно улијево
- Навећи четворцифрени број који се може написати уз помоћ цифара 2, 5, 5 и 6
- Производ збира и разлике бројева под 20 и 24 водоравно
- Угао, изражен у степени ма, који казалике на сату затварају у 8 сати и 30 минута

УСПРАВНО:

- Производ бројева 298 и 205 увећан за половину броја 168
- Број који се добија кад се двије десетице помноже са двије десетице
- Резултат од 68 + 12: са 4 — 2
- Број који је 25 пута већи од 29
- Збир свих природних бројева од 1 до 101 закључно
- Број који је десет пута мањи од броја под 20 водоравно
- Број стотих у 8,09
- Број у коме је свака следећа цифра за два већа од претходне
- Колико динара има Милан ако његов друг Драган има два пута више од њега, а заједно имају 2970?
- Површина правоугаоника чије су стране 305 и 185
- Број секунди у 2°34'38"
- Збир свих непарних између 180 и 190
- За колико треба смањити 500 да би се добило 87
- Број чији збир цифара износи 20
- Страница квадрата чији обим износи 43
- Исти се број добије када се хартија на којој је написан окрене за 180 степени

Завршено првенство у bowling куглању

У модерној аутоматској куглани хотела „Интернационал“ одржано је првенство општине у bowling куглању. Учествовало је двадесетак куглаша, а прво мјесто у појединачној конкуренцији припало је Стојану Солујићу, члану „Мо-

ли су били Стојан Солујић и Мишо Ђукановић.

— Мада не нарочито масовно, првенство општине је успјело — рекао нам је побједник Стојан Солујић. — Играчи су показали борбеност и залагање, а на-

Стоје: Ђукановић, Калезић, Јовановић, Радовић, Чуче: Силуић, Бурин, руководилац екипе, и Николић

грена“, који је у шест партија остварио просјек од 176 поена. Друго мјесто освојио је његов клупски друг Владо Радовић чији је просјек био за нијансу слабији — 175 поена. У игри парова најбо-

дам се да ће праву форму показати тек на првенству Црне Горе које ће се просјек одржати такође овдје у Будви.

Организација турнира била је на висини.

С. Г.

ОПРОШТАЈ КАПИТЕНА

НА ТРЕНИНЗИМА „МОГРЕНА“ ових дана дрес са бројем пет не носи Јоко Божовић, доскорашњи капитен и најстарији играч будванског тима. Неће више играти за „Могрен“, нити ће му у прољећем дијелу првенства помоћи да се бори за висок пласман у Црногорској лиги. Ипак, фудбалу није рекао збогом.

Прије одласка у Лондон, гдје ће једно вријеме наступати за „Јединство“ — клуб радника наше Амбасаде, разговарали смо са овим фудбалером, који је годинама одушевљавао љубитеље фудбала у Будви.

Године полако одлазе и мора се мислити на будућност. — наводимо Јокове ријечи. — Навршио сам 31 годину, а пристижу млађи и полетнији играчи којима треба уступити мјеста. Желио бих ипак да још останем на зеленом пољу и да „другујем са фудбалом“. У Енглеској ћу провести неколико мјесеци, играти у „Јединству“, а истовремено пратити рад познатог лондонског тима „Челзи“. По повратку, желио бих да се посветим тренерском позиву.

Жао ми је што оставањем другове у тренутку када треба да одбране тешко

стечену четврту позицију у јесењем дијелу првенства, али испало је да морам отићи — са сјетом говори Божовић истичући да је то прилика која се не указује сваког дана.

Јоко Божовић је један од најбољих фудбалера који је икада играо у дресу „Могрена“. У току петнаестогодишњице фудбалске каријере играо је само два мјеста у тиму: као центархалф и као вођа навали. Почео је у београдском „Радничком“, затим

је играо у „Јединству“ из Земунa, „Београду“ са Карабурме, „Милутину“ из Земунa, „Бокељу“, „Петровцу“ и „Могрену“. Дobar је техничар, има изванредан шут и не ријетко изненађивао је противничке голмане.

Јоко је искрен, правичан и скроман. Зато је дуго носио капитенску траку „Могрена“ и увијек био цијењен и поштован — на фудбалском терену и на радном мјесту.

С. Грегорић

ПИСМА ЧИТАЛАЦА

Зима се ближи крају. Још мало, па ће на нашу ривијеру почети да стижу први вјесници нове туристичке сезоне. Зато је вријеме да се упитамо: колико смо спремни да дочекамо домаће и стране госте и да им пружимо удобност. Дар и задовољство — све о томе ради чега су мјесецима штеђели и одлучили се да свој годишњи одмор проведу код нас? Да ли ћемо наставити с праксом да „у пет до дванаест“ приступимо припремама — прекопавамо улице, реповирамо постојеће и, подижемо нове објекте вантационске потрошње као да цијеле зиме нијесмо вјеровали да ће почети та радо очекивана сезона? Још нијесмо заборавили да се прије

двје године рибаљски ресторан „Плава шкољка“ почео градити у јеку сезоне. Прошле године извођени су радови на тераси овог објекта и пролеће, а запршени су другим половином јуна! Како је ресторан у то вријеме радио, гости су морали да пролазе преко градилишта да би били услужени. И тераса ресторана Јадранског сајма уређивана је и проширивана прошлог лета. Тушеви на Словенској плажи постављени су у јуну, а гости још у априлу почну да се купају. Пристаниште за чамце покрива се даскама и доводи у ред такође у јуну, тако да су гости који оvdје бораве у априлу и мају мишени задовољства да уживају у задовољству,

посматрајући из чамца будванску ривијеру. Ово пристаниште је, уз то, огледало наше алкагоности и неодговорности, јер овакво какво је, због дотрајалих асфала, представља стамбу опасност од лакшог и тежак озлеђивања, позгорав моћу, када туристи одлазе у ресторан на шкољу.

Треба поменути слабу услугу и нељубазност персонала због лоше снабђености у трговини, па неосвијетљене улице. Колико смо за ових неколико зимских мјесеци малас урадили на отклањању разних слабости и у припремању за предстојећу сезону најбоље ћемо се увјерити ако прошетамо од Будве према хотелу „Парк“ или обратно

и погледамо околицу моста, званог Феронин мост, у чијој се непосредној близини налази прва цигла од шипраје и читаво сметлиште!

С обзиром да се последице оваквог недопустивог прилаза туристичкој сезони и те како осјећају, желим да упутим критику свима нама, а у првом реду онима који су највише криви за ове и сличне пропусте, како би се што прије отклониле разне мањкавости. Ово је утолико неопходније што сви — неко мање, а неко више — живимо од прихода остварених у туристичкој привреди.

Драган В. Лијешев

ЗДРАВСТВЕНО ПРОСВЈЕЂИВАЊЕ

Хемороиди

ПОЗНАТИ У НАРОДУ КАО ШУЉЕВИ, хемороиди нису ништа друго него већи или мањи чворовиши проширених вена у чмарном отвору или непосредно уз њега. Узрока за њихову појаву има више. Уз урођену предиспозицију, ту играју улогу и многи други фактори. Нередован живот, погрешна исхрана, алкохол, дуван и недостатак кретања спадају међу најчешће узроке хемороида. Ова досадна болест врло је распрострањена, па се може рећи да је то добрим дијелом болест цивилизације, јер примитивни народи ријетко када болују од хемороида. Узрок стварања хемороида је, као и код проширених вена, наследно условљена слабост везивног ткива. Код жена се хемороиди често јављају уз праву трудноћу. Њихово настајање може да буде изазвано и претераном тежином, хроничним затвором или застојем крви у предјелу мале карлице — укратко свим оним што изазива снажан притисак на иначе слабе вене. У извјесним случајевима, хемороиди су манифестација много озбиљних обољења, чак и обољења јетре и срца. Зато се увијек треба обратити лекару да би се утврдио прави узрок хемороида.

Први знак хемороида је свраб у предјелу чмара, а затим, у почетку мањи а касније већи, болови приликом столице, односно пражења цријева. Често долази и до крварења која су у почетку површина и незнатна да би временом постала све обилнија и опаснија. Сматра се да је, кад хемороиди почну да крваре, дошао последњи час да се болесник обрати лекару, пошто би даље одуговлачење могло бити веома ризично. Нарочито је то важно за спољашње шуљеве, пошто су они склони инфекцирању услед директног контакта са спољашном средином.

Хемороиди спадају у оне болести, гдје болесник може сам себи веома много да помогне. Најважнији дио лијечења је одржавање потпуне хигијене. Прањем млаком водом (не сувише топлом или хладном), и још ако се у води раствори мало хипермангана, сигурно је најкорисније. Врло је важан моменат у спречавању и лијечењу хемороида вођење рачуна о редовној столицу, поготову ако се има у виду да је веома опасна сувишна употреба средстава за чишћење.

Исхрану треба подесити тако да у њој нема јаких зачина, алкохола, као и напитака са већим садржајем угљене киселине. Треба јести доста воћа и поврћа, а смањивати храну која садржи више бјеланчевина. Тако се обезбјеђује редовна и мека столица. Одржавање нормалне тјелесне кондиције путем спортских вјежби и масажа од великог је значаја. Забрањује се ношење стезника и јако стегнутих капишева, као и друго сједиње у савијеном положају. Од лекова који се препоручују код хемороида најпознатији су они у виду чепића и масти који се локално примјењују (deltmeson, lasonil, novorektol, hemolind и сл.). Када сви ови начини лијечења заједно, онда се треба обратити хирургу ради операције.

Без обзира на то како настају и како се лијече, хемороиди представљају велики здравствени проблем огромног броја људи. Треба имати у виду и то да се они сами од себе неће повући, а, што је најважније, не треба дозволити да кроћени стид буде разлог нејављања лекару.

Треба, на крају, знати да свако крварење из цријева, које се понавља, захтијева стручан специјалистички преглед, јер то може да буде и знак неког озбиљнијег обољења трбушних органа.

Др Војислав ФРАНИЧЕВИЋ

СЕЗОНА ЈЕ НА ПРАГУ